

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 1 Avgust. godine
Ref. br.: RK.969/16

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučajevima br. KI140/15, KI28/16, KI35/16, KI36/16, KI48/16,
KI49/16, KI52/16, KI53/16 i KI56/16

Podnosioci

Dukagjin Beqa, Tasim Kurti, Musa Berisha, Xhavit Ibrahim, Lirije Zalli,
Nevime Sahatqia, Teuta Muhaxhiri, Arif Karakushi i Bedri Bokshi

Ocena ustavnosti presude AC-II-12-0117 Žalbenog veća
Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na
Kosovsku agencija za privatizaciju od 9. novembra 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Robert Carolan, sudija
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosioci zahteva

1. Zahteve su podneli: zahtev br. KI140/15 Dukagjin Beqa; zahtev br. KI28/16 Tasim Kurti; zahtev br. KI35/16 Musa Berisha; zahtev br. KI36/16 Xhavit Ibrahim; zahtev br. KI48/16 Lirije Zalli; zahtev br. KI49/16 Nevime Sahatqia; zahtev br. KI52/16 Teuta Muhaxhiri; zahtev br. KI53/16 Arif Karakushi i zahtev br. KI56/16 Bedri Bokshi, svi iz Đakovice (u daljem tekstu: podnosioci zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju presudu AC-II-12-0117 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Žalbeno veće) od 9. novembra 2015. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporne odluke, kojom su navodno povređena prava podnosioca zahteva garantovana članom 3. [Jednakost pred Zakonom] 21. [Opšta Načela] 22. [Direktna Primena Međunarodnih Sporazuma i Instrumenata] 23. [Ljudsko Dostojanstvo] 24. [Jednakost pred Zakonom] 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] 46. [Zaštita Imovine] i 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članovima 5. [Pravo na slobodu i sigurnost] i 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Ovi zahtevi su zasnovani na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 25. novembra 2015. godine, podnosilac zahteva, Dukagjin Beqa, je podneo zahtev br. KI140/15 Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 8. decembra 2015. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Roberta Carolana za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Arta Rama-Hajrizi i Bekim Sejdiu.
7. Dana 13. januara 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva u predmetu KI140/15, Dukagjina Bequ, o registraciji zahteva i zahtevao od njega da popuni formular Suda i dostavi Sudu osporenu odluku.
8. Dana 09. februara 2016 godine, podnosilac zahteva, Tasim Kurti, je podneo Sudu zahtev br. KI28/16.
9. Dana 10. februara 2016 godine, podnosilac zahteva, Dukagjin Beqa, je dostavio Sudu popunjen formular Suda i dodatna dokumenta.
10. Dana 18. februara 2016 godine, Sud je poslao kopiju tog zahteva Vrhovnom sudu.
11. Dana 19. februara 2016 godine, podnosilac zahteva, Musa Berisha, je podneo Sudu zahtev br. KI35/16.

12. Dana 19. februara 2016 godine, podnosilac zahteva, Xhavit Ibrahim, je podneo Sudu zahtev br. KI36/16.
13. Dana 03. marta 2016. godine, podnositeljka zahteva, Lirije Zalli, je podnela Sudu zahtev br. KI48/16.
14. Dana 07. marta 2016. godine, podnosilac zahteva, Tasim Kurti, je dostavio Sudu dodatna dokumenta.
15. Dana 08. marta 2016. godine, podnositeljka zahteva, Nevime Sahatqia, je podnela Sudu zahtev KI49/16.
16. Dana 08. marta 2016. godine, podnositeljka zahteva, Teuta Muhaxhiri, je podnela Sudu zahtev br. KI52/16.
17. Dana 08. marta 2016. godine, podnosilac zahteva, Arif Karakushi, je podneo Sudu zahtev br. KI53/16.
18. Dana 18. marta 2016. godine, podnosilac zahteva, Bedri Bokshi, je podneo Sudu zahtev br. KI56/16.
19. Dana 25. marta 2016. godine, u skladu sa pravilom 37.1 Poslovnika, predsednica Suda je naložila spajanje zahteva KI28/16, KI35/16, KI36/16, KI48/16, KI49/16, KI52/16, KI53/16 i KI56/16 sa zahtevom KI140/15. Ovim nalogom je odlučeno da sudija izvestilac i sastav Veća za razmatranje u svim zahtevima da bude isti, kao što je odlučeno u zahtevu KI140/15.
20. Dana 08. aprila 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva i informisao Vrhovni sud Kosova o spajanju predmeta i istovremeno zahtevao od Vrhovnog suda Kosova da dostavi informaciju o datumu kada je podnosiocu zahteva Bedri Bokshiju uručena osporena odluka.
21. Dana 15. aprila 2016. godine, Vrhovni sud je dostavio Sudu kopiju povratnice kojima dokazuje da je osporenu presudu dostavio advokatima podnosilaca zahteva dana 19. novembra 2015. godine.
22. Stoga, Sud konstatuje da je svaki podnosilac podneo zahteve Sudu unutar roka od 4 (četiri) meseca, koji je predviđen članom 49, Zakona.
23. Dana 13. juna 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

24. Svi podnosioci zahteva tvrde da im je 1994. godine pojedinačno dato vlasništvo nad parcelom zemljišta na trajno korišćenje od strane Poljoprivredno industrijskog kombinata „Ereniku“ iz Đakovice (u daljem tekstu: PIK „Ereniku“) za koji su radili.
25. Dana 7. juna 2003. godine, podnosioci zahteva su podneli tužbu Opštinskom sudu u Đakovici za utvrđivanje vlasništva nad nepokretnostima, koje je predmetna stvar njihovih zahteva pred ovim Sudom.
26. Dana 11. avgusta 2004. godine, Opštinski sud u Đakovici se proglasio stvarno nenadležnim za odlučivanje o ovoj pravnoj stvari.
27. Dana 21. aprila 2006. godine, podnosioci zahteva podnose tužbu Specijalizovanom veću Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Specijalizovano veće) za utvrđivanje vlasništva nad nepokretnostima.
28. Podnosioci su u tužbi tvrdili da su u dugom vremenskom periodu bili radnici PIK "Ereniku" u Đakovici, koji je bio integrisan sa Poljoprivrednim kombinatom Beograd-Primarna proizvodnja (u daljem tekstu: PKB Primarna proizvodnja) sa sedištem u Beogradu.
29. Podnosioci su u tužbi tvrdili da je PKB Primarna proizvodnja (odluka br. 5346 od 23. septembra 1994. godine) dodelio 33 (trideset tri) građevinska placa radnicima srpske i albanske nacionalnosti na stalno korišćenje. Ovi placevi su registrovani u posedovnom listu PIK "Ereniku" u Đakovici.
30. Podnosioci zahteva su tvrdili da je bila potrebna saglasnost od Ministarstva finansija Republike Srbije pre nego što pokušaj prenosa postane zakonski važeći. Ta saglasnost je bila potrebna prema tada važećem Zakonu o posebnim uslovima prometa nepokretnosti, koji je objavljen u Službenom listu R. Srbije br. 30.89, 42/89 i 22/91, za prenos vlasništva nad nepokretnostima.
31. Dalje, podnosioci su u tužbi naveli da je saglasnost data svim radnicima srpske nacionalnosti koji su nepokretnosti uknjižili u katastru na svoje ime ugovorima koji su overeni u Opštinskom sudu u Đakovici; nijedan radnik albanske nacionalnosti nije dobio saglasnost za prenos vlasništva nad nepokretnostima. Podnosioci zahteva tvrde da je drugačiji tretman u odnosu na saglasnost klasičan primer diskriminacije na etničkoj osnovi.
32. Podnosioci, takođe, tvrde da je Zakon o posebnim uslovima prometa nepokretnosti, koji je bio na snazi u to vreme, bio diskriminatorski i da je odmah posle rata ukinut od strane specijalnog predstavnika generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.
33. Podnosioci zahteva su u tužbi tražili da Specijalizovano veće potvrdi da je svaki od njih vlasnik građevinskih parcela koje su registrovane u posedovnom listu PIK „Ereniku“ u Đakovici, dok su od Specijalizovanog veća tražili da obaveže PIK "Ereniku" da im prizna ovo pravo vlasništva.

34. Dana 13. septembra 2006. godine, Specijalizovano veće je (rešenjem SCC – 07 – 0111) prenelo nadležnost u ovoj pravnoj stvari Opštinskom sudu u Đakovici i naložilo sledeće:
- “1. Pravno pitanje se prosleđuje Opštinskom sudu u Đakovici,*
 - 2. U slučaju žalbe, ona se treba podneti Posebnoj komori Vrhovnog suda Kosova,*
 - 3. Ovo rešenje je konačno, pravno obavezujuće i bez prava na žalbu.”*
35. Dana 28. septembra 2010. godine, Opštinski sud u Đakovici je (presuda C. Br. 639/06) odbio kao neosnovanu tužbu podnosioca zahteva utvrdivši *“da tužioci nijednim osnovnom za sticanje prava svojine nisu stekli pravo svojine nad delovima navedenih nepokretnosti”*.
36. Opštinski sud u Đakovici je (presuda C. Br. 639/06) najpre naveo da se u skladu sa članom 20. Zakona o osnovnim svojinsko pravnim odnosima Jugoslavije, pravo svojine može steći: 1) na osnovu pravnog posla, 2) nasledstvom i 3) odlukom državnog organa.
37. Dalje, Opštinski sud u Đakovici je obrazložio da pravo svojine nije stečeno na osnovu pravnog posla jer *“... PKB „Primarna Proizvodnja“ [...] sa sedištem u Padinskoj skeli, nije bilo privredni subjekat koji je mogao da dodeljuje nepokretnosti za koje tužioci tvrde da su stekli pravo svojine, jer je nepokretnost, odnosno katastarska parcela br. 514/1 i 515/1 evidentirana na ime PIK „Ereniku“ u Đakovici [...]”*.
38. Dalje, Opštinski sud u Đakovici je naveo *“... rezultira da tužioci nisu stekli pravo svojine ni prema jednoj od osnova predviđenih članom 20, stav 1 gore navedene odredbe, a ni prema stavu 2 ovog Zakona, jer odluka Upravnog odbora PKB „Primarna Proizvodnja“ [...] nema svojstvo odluke državnog organa na osnovu koje bi tužioci mogli da steknu pravo svojine.”*
39. Opštinski sud u Đakovici je dalje razmatrao navode podnosilaca, da je prema njima učinjena diskriminacija i zaključio sledeće:
- “Navod punomoćnika tužilaca da Ministarstvo finansija – odsek za imovinsko pravne odnose nije usvojilo zahtev da se tužiocima dozvoli zaključavanje ugovora za davanje na korišćenje delova nepokretnosti na katastarskim parcelama, i da je to diskriminisalo tužioce na etničkim osnovama, jer su Albanci, uopšte nije sporan, međutim, to nije osnov za sticanje prava svojine, kao što je gore navedeno.”*
40. Opštinski sud u Đakovici je, takođe, obrazložio posebne uslove otuđenja društvene imovine na sledeći način:
- „Prema odredbama člana 247. Zakona o udruženom radu, ... je predviđeno da se stvari koje su sredstva za proizvodnju i druga sredstva rada, kao i sredstva zajedničkog korišćenja ne mogu otuđiti od društvene imovine bez nadoknade, osim u slučajevima određenim zakonom [...] dok*

se u članu 249, istog zakona predviđa da su odredbe ugovora koje su u suprotnosti sa odredbama člana 247 i 248 ovog zakona ništave....“

41. Podnosioci zahteva su podneli Žalbenom veću veći broj pojedinačnih žalbi protiv presude Opštinskog suda u Đakovici.
42. Dana 24. novembra 2014. godine, Kosovska agencija za privatizaciju je podnela odgovor na svaku žalbu podnosioca. U odgovoru Žalbeno veće je odlučilo da sve predmete spoji u jedan, pod brojem (AC-II-12-0117).
43. Dana 9. novembra 2015. godine, Žalbeno veće je (presuda AC-II-12-0117) odbilo, kao neosnovane, žalbe podnosioca zahteva i potvrdilo presudu (C. Br. 639/06) Opštinskog suda u Đakovici, pritom obrazlažući:

“Žalbeno veće smatra da je Opštinski sud pravilno utvrdio da odluka Upravnog odbora nije mogla da se kvalifikuje kao odluka državnog organa. Naprotiv, utvrdilo je da odluka o odobravanju prenosa ove nepokretnosti nije doneta od strane nosioca prava svojine, DP-a „Erenik“ Đakovica, već od strane drugog DP-a sa sedištem u Padinskoj Skeli koji nije bio vlasnik imovine.

Dakle, Žalbeno veće je nakon razmatranja stvari, navoda o načinu sticanja imovine, oslanjajući se na odluku Upravnog odbora DP-a, utvrdilo da jedan takav način sticanja imovine nije u skladu sa uslovima i oblikom kao što to zahteva primenljivi zakon za prenos društvenih svojina.“

Navodi podnosioca

44. Podnosioci zahteva tvrde da je u postupcima pred redovnim sudovima povređen veći broj članova Ustava, EKLJP i međunarodnih sporazuma.
45. Dalje, podnosioci tvrde da je činjenično stanje *“uglavnom jasno“*, ali da je prvostepeni sud odbio tužbeni zahtev podnosioca *“primenjujući zakone Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije“* koji prema tvrdnjama podnosioca nisu smeli biti primenljivi, jer su u suprotnosti sa većim brojem članova Ustava, EKLJP i međunarodnih sporazuma.
46. Na kraju, podnosioci smatraju da je *“Prvostepeni sud je delovao u suprotnosti sa Zakonom protiv diskriminacije – Zakon br. 2004 / 3, od 19. februara 2004. god. [...] Radnja prvostepenog suda je direktna diskriminacija na osnovu nacionalne pripadnosti. Ovi radnici su bili diskriminisani tokom srpskog režima ali je ova diskriminacija realizovana i sada ovom osporenom presudom, u vreme slobode i ukidanja diskriminatorskog i segregacionog sistema.“*
47. Podnosioci zahteva traži *“...da presudu Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju, AC-II-12-0117 od 9.11.2015. godine UKINE, i PONIŠTI, da je proglasi nezakonitom i protivustavnom, koja je protiv svih nacionalnih i međunarodnih pravnih dokumenata (...).“*

Prihvatljivost zahteva

48. Sud ispituje da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje precizirani u Zakonu i propisani Poslovnikom.

49. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i Ovlašćene Strane] Ustava, koji predviđaju:

1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

50. Sud se poziva i na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji predviđa:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

51. Štaviše, Sud podseća na pravilo 36 (1) (d) i (2) (d) Poslovnika, koje propisuje:

„(1)

Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan”.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]

(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepo svoju tvrdnju“.

52. Sud primećuje da podnosioci zahteva ne obrazlažu kako je do navodnih povreda pojedinačnih članova Ustava došlo, već oni prosto konstatuju da su u postupku pred redovnim sudovima bili diskriminisani i da su primenjeni “zakoni Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije” koji nisu smeli biti primenjeni, jer su isti u suprotnosti sa većim brojem članova Ustava, EKLJP i međunarodnih sporazuma, čija je direktna primena predviđena Ustavom.

53. U osnovi, svi navodi podnosioca se mogu svesti na:

(i) navodne povrede člana 24. Ustava i člana 14. EKLJP u vezi sa ostalim članovima

(ii) navodne povrede člana 46. Ustava i člana 1. Protokola 1 EKLJP u vezi sa ostalim članovima

(iii) navodne povrede člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP u vezi sa ostalim članovima

- (iv) navodne povrede članova 3. 21. 22. 23. i 53. Ustava i člana 5. EKLJP u vezi sa ostalim članovima

(i) Navodne povrede člana 24. Ustava i člana 14. EKLJP u vezi sa ostalim članovima

A. Opšti principi u vezi sa diskriminacijom

54. Sud upućuje na sudsku praksu ESLJP koja kaže da „*diskriminacija predstavlja različito postupanje, bez objektivnog i racionalnog opravdanja, prema osobama u relativno sličnim situacijama*” (vidi: *Willis protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, paragraf 48, presude ESLJP od 11. septembra 2002. godine; *Bekos i Koutropoulos protiv Grčke* paragraf 63, presuda ESPLJ od 13. marta 2006. godine).
55. Da bi tvrdnje podnosioca u vezi povrede prava na diskriminaciju bile uspešne, podnosioci *inter alia* moraju da dokažu da se njihov položaj može smatrati sličnim sa položajem drugog lica koje je imalo bolji tretman (vidi: *Fredin protiv Švedske* (no. 1), paragraf 60. ESLJP, presuda od 18. februara 1991. godine).

B. Primena gore navedenih principa na ovaj konkretan predmet

56. Sud primećuje da je Opštinski sud u Đakovici uzeo u obzir navode podnosioca zahteva u vezi sa diskriminacijom na nacionalnoj osnovi od strane Ministarstva finansija Republike Srbije. Zapravo, Opštinski sud je utvrdio:

„Navod punomoćnika tužilaca da Ministarstvo finansija – odsek za imovinsko pravne odnose nije usvojilo zahtev da se tužiocima dozvoli zaključavanje ugovora za davanje na korišćenje delova nepokretnosti na katastarskim parcelama, i da je to diskriminisalo tužioce na etničkim osnovama, jer su Albanci, uopšte nije sporno, međutim, to nije osnov za sticanje prava svojine, kao što je gore navedeno.“

57. Međutim, Opštinski sud u Đakovici je stao na stanovište da svi ugovori bez obzira da li su ih sklopili radnici albanske ili srpske nacionalnosti „*...ne predstavljaju prema oceni suda osnov za sticanje prava svojine*”. Opštinski sud u Đakovici je, dalje, obrazložio:

“...Sud utvrđuje da PKB „Primarna Proizvodnja“ [...] sa sedištem u Padinskoj skeli, nije bilo privredni subjekat koji je mogao da dodeljuje nepokretnosti za koje tužioci tvrde da su stekli pravo svojine, jer je nepokretnost, odnosno katastarska parcela br. 514/1 i 515/1 evidentirana na ime PIK „Ereniku“ u Đakovici. [...]“

58. Na osnovu svega gore navedenog, Opštinski sud u Đakovici nije mogao da poništi ugovore koji su sklopili radnici srpske nacionalnosti, jer ovi ugovori nisu bili predmet spora pred Opštinskim sudom u Đakovici. Sud je konstatovao da je postojala diskriminacija, ali je sud nije mogao da ispraviti, jer diskriminaciju nisu učinili javni organi Republike Kosovo.

59. Stoga, Sud konstatuje da su tvrdnje podnosioca zahteva o diskriminaciji učinjene od strane Opštinskog suda u Đakovici i drugih javnih organa Republike Kosovo neosnovane jer nisu "različito postupali, bez objektivnog i racionalnog opravdanja, prema osobama u relativno sličnim situacijama."

(ii) Navodne povrede člana 46. Ustava i člana 1. Protokola 1 EKLJP u vezi sa ostalim članovima

A. Opšti principi u vezi sa pravom na imovinu

60. Sud ponavlja opšte principe koji su utvrđeni od strane ESLJP prema članu 1. Protokola br 1, a koji su primenljivi i na član 46. Ustava i obrazlažu opseg zaštite prava na imovinu (vidi: *Kopecký protiv Slovačke*, paragraf 35 presude ESLJP od 28. septembra 2004. godine; *MALTZAN (FREIHERR VON) i ostali protiv Nemačke*, paragraf 74, Odluka o prihvatljivosti ESLJP od 2. marta 2005 godine).
61. Slede opšti principi:
- a) Lišavanje svojine ili drugog prava *in rem* u načelu je trenutni akt i ne proizvodi trajno stanje "lišavanja prava" (vidi: *Malhous protiv Republike Češke*, presuda ESLJP od 12. jula 2001. godine).
 - b) Član 1 Protokola br 1 ne garantuje pravo na sticanje imovine (vidi: *Van der Mussele protiv Belgije* paragraf 48, presuda ESLJP od 23. novembra 1983. godine; *Slivenko i ostali protiv Litvanije*, paragraf 121 presuda ESLJP od 9. oktobra 2003. godine).
 - c) Podnosilac zahteva može navoditi povredu člana 1 Protokola br 1 samo u meri u kojoj se osporene odluke odnose na njegovu "imovinu"; u značenju ove odredbe "imovina" može biti "postojeća imovina", uključujući i potraživanja, na osnovu kojih podnosilac predstavke može pretendovati na "legitimno očekivanje" da će dobiti efektivno uživanje nekog vlasničkog prava. Nasuprot tome, nada u priznavanje imovinskih prava koju je bilo nemoguće da efektivno ostvari ne može smatrati "imovinom" u smislu člana 1 Protokola br 1 niti može uslovno potraživanje koje prestaje da važi kao rezultat neispunjenja uslova (vidi: *Princ Hans-Adam II od Linhteštajna protiv Nemačke*, paragrafi 82 - 83, presuda ESLJP od 12. jula 2001. godine; *Gratzinger i Gratzingerova protiv Republike Češke*, paragraf 69, odluka o prihvatljivosti ESLJP od 10. jula 2002. godine).
 - d) Ne može se reći da bilo kakvo "legitimno očekivanje" nastaje tamo gde postoji spor oko pravilnog tumačenja i primene unutrašnjeg prava i tamo gde su podnesci podnosioca predstavke naknadno odbačeni od nacionalnih sudova (vidi: *Kopecký protiv Slovačke*, paragraf 50 presude ESLJP od 28. septembra 2004. godine).

B. Primena gore navedenih principa u ovom predmetu

62. Sud primećuje da podnosioci zahteva nisu nosioci imovinskog prava; naprotiv, oni su pokušavali da steknu imovinu, znači podnosioci zahteva su samo imali ono što je Osnovni sud naveo "*nadu u priznavanje imovinskih prava koju je bilo nemoguće da efektivno ostvari*". Stoga se ovakvo pravo stanje ne može smatrati imovinom u posedu u smislu Član 1 Protokola br 1."
63. Sva "*legitimna očekivanja*" podnosilaca da će dobiti efektivno uživanje nekog vlasničkog prava bila su zasnovana na odluci organa PKB Primarna proizvodnja, za koji je Opštinski sud u Đakovici i Vrhovni sud Kosova utvrdili da "*nije bio vlasnik imovine*" i da je "*nosilac prava svojine, DP-a „Erenik*".
64. Dalje, Sud primećuje da je Opštinski sud u Đakovici utvrdio "*da tužioci nisu stekli pravo svojine ni prema jednoj od osnova predviđenih članom 20, stav 1 gore navedene odredbe, a ni prema stavu 2 ovog Zakona*".
65. Iz svega iznetog, Sud podseća da "*legitimna očekivanja*" u vezi imovinskih prava ne mogu nastati "*ukoliko postoji spor oko pravilnog tumačenja i primene unutrašnjeg prava*". Na osnovu svega iznetog Sud zaključuje da odlukama redovnih sudova nije povređen člana 46 Ustava i član 1 Protokola 1 EKLJP.

(iii) Navodne povrede člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP u vezi sa ostalim članovima

66. Sud podseća da podnosioci zahteva tvrde povredu člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP u vezi sa ostalim navedenim članovima.
67. Podnosioci zahteva tvrde da je "*...došlo do pogrešne primene materijalnog i procesnog prava tako što su redovni sudovi primenjivali zakone Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koje prema tvrdnjama podnosioca nisu smeli biti primenljivi*." Stoga, oni zaključuju da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i člana 6. EKLJP.
68. Sud ponavlja da nije funkcija Ustavnog suda da se bavi navodnim greškama u primeni odgovarajućih zakona navodno napravljenim od strane redovnih sudova, ukoliko ovakvom primenom nisu povređena prava i slobode zaštićene Ustavom i EKLJP (vidi: *Garcia Ruiz protiv Španije*, paragraf 28, presuda ESLJP od 21. januara 1999. godine) .
69. U svakom slučaju, obaveza redovnih sudova je da reše pitanja tumačenja zakona. Ovo se posebno odnosi na primenu odgovarajućih zakona i tumačenje materijalnog i procesnog prava od strane redovnih sudova (vidi: *Pekinel protiv Turske*, paragraf 53, presuda ESLJP od 18. marta 2008) . Uloga Suda je samo da odredi da li su efekti takvog tumačenja u skladu sa Ustavom u celini i sa principom pravne sigurnosti, posebno onih garantovanih članom 31. Ustava i članom 6 EKLJP.

70. Sud smatra da su Opštinski sud u Đakovici i Žalbeno veće dali obrazložen odgovor na sve tvrdnje podnosilaca zahteva, vezano za razloge primene odgovarajućih pravila procesnog i materijalnog prava.
71. Sud primećuje da je glavno pitanje koje se postavilo pred redovnim sudovima bilo pitanje *“pravnog osnova za sticanje prava svojine”*, što je Opštinski sud u Đakovici (presuda C.Br..639/06) obrazložio da je u konkretnom slučaju bio primenjiv član 20, stav 1 Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima SFRJ (objavljen u Službenom listu SFRJ br. 6 od 08.02.1980) i da prema oceni suda odluka (br. 5346 od 23. septembra 1994. godine) Upravnog odbora PKB Primarna proizvodnja nije predstavljala *“...pravni osnov za sticanje prava svojine”*.
72. Ovakav zaključak Opštinskog suda je podržalo i Žalbeno veće (presuda AC-II-12-0117), koje je dalje *“utvrdilo je da odluka o odobravanju prenosa ove nepokretnosti nije doneta od strane nosioca prava svojine, DP-a „Erenik“ Đakovica, već od strane drugog DP-a sa sedištem u Padinskoj Skeli koji nije bio vlasnik imovine.”*
73. Podnosioci zahteva osporavaju primenu odgovarajućih zakona i tumačenje istih od strane redovnih sudova. Ovo tumačenje su obrazložili redovni sudovi u dve instance. Ovaj zaključak je postignut od strane redovnih sudova, nakon detaljnog pregleda svih argumenata koje su podnosioci predstavke predstavili.
74. Podnosiocima zahteva je pružena prilika da u raznim fazama tog postupka predoče argumente i dokaze koje su smatrali relevantnim za svoj slučaj. Istovremeno su imali mogućnost da delotvorno ospore argumente i dokaze koje je predočila suprotna strana i ospore tumačenje zakona pred Opštinskim sudom u Đakovici i Žalbenim većem u redovnom sudskom postupku.
75. Sud smatra da uslovi prihvatljivosti nisu ispunjeni. Podnosioci zahteva nisu uspeali da predstave i potkrepe tvrdnje da su im osporenim odlukom povređena ustavna prava i slobode garantovane članom 31. Ustava i članom 6 EKLJP.

(iv) Navodne povrede članova 3. 21. 22. 23. i 53. Ustava i člana 5. EKLJP u vezi sa ostalim članovima

76. Sud primećuje da se podnosioci zahteva pozivaju i na povredu člana 29. [Pravo na Slobodu i Sigurnost] Ustava i člana 5. [Pravo na slobodu i sigurnost] EKLJP, koji garantuju: *„Niko ne može biti lišen slobode izuzev zakonom predviđenih slučajeva i na osnovu odluke nadležnog suda”*.
77. Sud smatra da ova dva člana u ovom slučaju nisu primenjiva, jer nijedan podnositelj zahteva nije bio pritvoren ili na neki način lišen slobode; stoga, Sud neće dalje razmatrati navodne povrede ovih članova.
78. Pored toga, podnosioci zahteva se, takođe, pozivaju na povredu članova 3. [Jednakost pred Zakonom], 21. [Opšta Načela], 22. [Direktna Primena Međunarodnih Sporazuma i Instrumenata], 23. [Ljudsko Dostojanstvo] i 53. [Tumačenje Odredbi Ljudskih Prava] Ustava.

79. Podnosioci zahteva ne objašnjavaju posebno kako je svaki od ovih članova i svi međunarodni sporazuma povređeni; oni samo nabrajaju članove i međunarodne sporazume.
80. Sud smatra da nema potrebe da ispituje ove navode, jer podnosioci zahteva nisu potkrepili kako ovi članovi utiču na njihova osnovna prava u ovom konkretnom slučaju..
81. Sud smatra da su svi argumenti podnosilaca zahteva, koji su bili relevantni za rešenje spora, pravilno saslušani i pravilno ispitani od strane redovnih sudova, da su materijalni i pravni razlozi za odluku koju osporavaju detaljno predstavljeni i da su postupci pred redovnih sudovima, gledano u celini, bili pravični.
82. Podnosioci zahteva nisu pokazali da su relevantni postupci na bilo koji način bili nepravični ili proizvoljni (vidi: *mutatis mutandis: Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, ESLJP, odluka od 30. juna 2009. godine).
83. Iz gore navedenih razloga, Sud zaključuje da podnosioci zahteva nisu potkrepili i dokazali svoje tvrdnje. Dakle, njihovi zahtevi su očigledno neosnovani i neprihvatljivi na ustavnim osnovama.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20 i 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i (2) (d) Poslovnika, na sednici održanoj 13. juna 2016. godine, većinom

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20. 4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

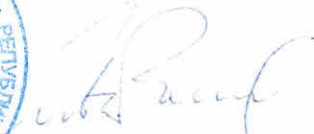
Sudija izvestilac

Robert Carolan

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi